

Datum

2023-12-14

Vår referens

Agnes Löfgren

Utredningssekreterare

agnes.lofgren@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss angående Remiss från Justitiedepartementet - Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69)

ASN-2023-21792

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har mottagit utredningen *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel* på remiss från stadskontoret.

I utredningen föreslås en ny skyldighet för socialtjänsten att lämna ut kontaktuppgifter till enskilda. I utredningen föreslås vidare förändringar i offentlighet- och sekretesslagen och en ny skyldighet att på eget initiativ och på begäran lämna ut information, vilket inte avser socialtjänst.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen instämmer i utredningens intentioner avseende värdet av att dela information och ha en god samverkan mellan myndigheter för att bekämpa brottslighet.

Förvaltningen anser att förslagen behöver ett flertal förtydliganden vilka redovisas i ärendet. Det avser exempelvis vad som utgör *synnerliga skäl* för att inte lämna ut kontaktuppgifter och förtydligande avseende förändringar i offentlighet- och sekretesslagen.

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås godkänna yttrandet och skicka det till kommunstyrelsen.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrande avseende remiss om ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel (SOU 2023:69).
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- Betänkande av utredningen - Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen SOU 2023:69
- G-Tjänsteskrivelse - Remiss ökat informationsflöde till brottsbekämpningen - ASN 231220
-

Beslutsplanering

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2023-12-20

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Arbetsmarknads- och socialnämnden har mottagit utredningen *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel* på remiss från stadskontoret.

Utredningen har utgått från två uppdrag:

- 1) Att lämna förslag på förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter och vissa statliga och kommunala myndigheter och skolor.
- 2) Att föreslå en ny huvudregel i sekretesslagstiftningen när det gäller informationsdelning med brottsbekämpande myndigheter.

Utredningen avgränsas till uppgifter som lämnas *till* de brottsbekämpande myndigheterna. Utredningen avser inte uppgifter från brottsbekämpande myndigheter till andra myndigheter eller information mellan myndigheter som inte har brottsbekämpande uppdrag.

Med brottsbekämpande myndigheter avses: Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Begreppet brottsbekämpande myndigheter används i resten av ärendet.

Nedan beskrivs förslagen i utredningen vilka föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Ny lag med skyldighet att på eget initiativ och på begäran lämna information

Utredningen föreslår en ny lag där det införs en skyldighet för vissa statliga myndigheter, kommuner och regioner att på eget initiativ och på begäran lämna information till de brottsbekämpande myndigheterna om informationen kan antas behövas i den brottsbekämpande verksamheten.

Med brottsbekämpande verksamhet avses verksamhet som en brottsbekämpande myndighet bedriver för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att utreda eller lagföra brott. Verksamhet för att verkställa straffrättsliga följder ingår inte.

Utredarna menar att de brottsbekämpande myndigheterna i större utsträckning än i dag behöver få tillgång till information som förvaras hos både kommuner och regioner, dels på underrättelsestadiet, dels inom ramen för en brottsutredning.

Områden som berörs inom en kommun i stort är exempelvis alla skolformer, fritidshem och fritidsgårdar, myndigheter som hanterar tillstånd för och tillsyn över miljöfarliga verksamheter, bygglov, servering av vissa alkoholhaltiga drycker och försäljning av tobak.

En skyldighet att lämna uppgifter på eget initiativ innebär inte att den berörda myndigheten får ett brottsbekämpande uppdrag.

Begränsningar i den nya lagens tillämpningsområde

En uppgift ska inte lämnas om det finns en sekretessbestämmelse som är tillämplig på uppgiften och det står klart att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Socialtjänsten och hälso- och sjukvården är undantagna från denna uppgiftsskyldighet i den mån det gäller uppgifter som omfattas av sekretess enligt 24 kap. 8 §, 25 kap. 1–8 och 15 §§, 26 kap. 1–6 §§ och 40 kap. 2 och 5 §§ OSL.

Regler om sekretessbestämmelser inom socialtjänsten finns i 26 kap. OSL. Huvudregeln idag är att sekretess gäller inom socialtjänst angående enskildas personliga förhållanden. Det innebär att uppgifter inte får lämnas vidare till vare sig privatpersoner eller andra myndigheter. Enbart om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men får socialtjänsten lämna ut uppgifterna (26 kap. 1 § OSL).

Begränsningarna i tillämpningsområdet gäller inte för uppgiftsskyldigheten avseende kontaktuppgifter vilken beskrivs nedan.

Skyldighet att lämna kontaktuppgifter till enskilda

Förslaget innebär vidare en skyldighet för alla myndigheter och för enskilda som bedriver verksamhet inom socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola att på begäran lämna ut kontaktuppgifter till enskilda som brottsbekämpande myndigheter behöver i sin verksamhet. Det generella undantaget i lagen för uppgifter som omfattas av viss sekretess ska inte vara tillämpligt.

Med kontaktuppgifter kan menas stadigvarande eller tillfällig adress eller var personen i övrigt vistas, arbetsplats, telefonnummer, e-post, IP-adress eller annan jämförbar uppgift, ombud eller företrädare, användarnamn eller annan jämförbar uppgift.

En uppgift ska inte lämnas om det finns en bestämmelse om sekretess som är tillämplig på uppgiften och synnerliga skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför brottsbekämpningens intresse av uppgiften.

Förändringar i offentlighets- och sekretesslag (OSL)

Utredningen föreslår förändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) när det gäller socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Förändringen ska medföra att uppgifter kommer att kunna lämnas i fler fall både i det brottsförebyggande och det brottsbekämpande arbetet.

Uppgifter som rör misstankar om begångna brott kan idag lämnas ut med stöd av flera sekretessbrytande bestämmelser i 10 kap. OSL.

Genom bestämmelserna i 10 kap. 18 a - c §§ OSL kan socialtjänsten i vissa situationer och under vissa förutsättningar idag lämna uppgifter till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

Det avser uppgifter som rör barn och unga under 21 år, uppgifter i syfte att förhindra terrorbrott och uppgifter om enskild om det finns risk för att den enskilde kommer att begå en viss typ av brott vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år. De brott som omfattas är exempelvis mord, dråp, grov misshandel, människorov, grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning.

Avseende 18 a-c §§ föreslår utredningen att uppgifter ska lämnas ut om det på grund av *konkreta* omständigheter (i stället för nuvarande formulering *särskilda* omständigheter) finns risk för att den unge kommer att utöva brottslig verksamhet respektive lämnas ut i syfte att förhindra terrorbrott.

Enligt utredarna ska förändringen innebära en förenklad tillämpning av paragraferna inom socialtjänsten och ett marginellt lägre krav på vilka omständigheter som bör ligga till grund för ett utlämnande av uppgifter.

Det ska inte längre krävas en bedömning av om en uppgift kan antas bidra till att förhindra brott i 10 kap. 18 a och c §§ OSL. I stället kommer det att krävas att uppgiften lämnas i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet.

Genom bestämmelserna är 10 kap. 24 § OSL får uppgifter lämnas till brottsbekämpande myndighet om fängelse är föreskrivet för brottet och detta kan antas föranleda någon annan påföljd än böter.

Utredningen föreslår att vid misstanke om ett begånget brott ska uppgifter enligt 10 kap. 23 § OSL lämnas till brottsbekämpande myndighet om straffskalan för brottet börjar på sex månaders fängelse. Det skiljer från nuvarande formulering där straffskalan ligger på ett år. Uppgifter ska inte bara kunna lämnas ut vid försök till brott utan även vid förberedelse eller stämpling till brott.

Nu omfattas exempelvis även vissa typer av narkotikabrott såsom försäljning, förmedling av kontakter mellan säljare och köpare eller någon annan sådan åtgärd, om förfarandet är ägnat att främja narkotikahandel

Vidare föreslås ett tillägg där det framgår att en uppgift kan lämnas med stöd av 10 kap. 23 och 24 §§ OSL även om det inte finns en identifierad person som är misstänkt för brott. För utlämnande idag krävs att det på något sätt kan anges vilken person man frågar om.

Förvaltningens överväganden

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen instämmer i utredningens intentioner avseende värdet av att dela information och ha en god samverkan mellan myndigheter för att bekämpa brottslighet.

Det är av vikt att relevanta myndigheter och verksamheter delar information i lämplig utsträckning för att gynna samordningen av den enskildes vård och stöd.

Utlämnande av kontaktuppgifter

Av utredningen framgår att en kontaktuppgift i princip alltid ska lämnas ut när den begärs av brottsbekämpningen. Endast om det finns en bestämmelse om sekretess som är tillämplig och synnerliga skäl föreligger kan en innehavare av information avstå från att lämna ut kontaktuppgifter.

I utredningen förs ett resonemang om vad synnerliga skäl *kan* innebära och det förs fram att synnerliga skäl oftare föreligger inom socialtjänsten jämfört med andra områden.

Exempel som tas upp är om utlämnandet av en kontaktuppgift kan medföra att en person med ett mycket stort vårdbehov inte uppsöker vårdinrättningen kan det utgöra synnerliga skäl för att inte lämna ut en uppgift.

Enligt utredningen bör en uppgift om att en enskild befinner sig på ett skyddat boende i regel kunna lämnas ut till brottsbekämpningen. En bedömning ska dock göras i det enskilda fallet.

Förvaltningen anser att det är av vikt att efter en intresseavvägning kunna avstå från att lämna ut en uppgift. Förvaltningen anser dock att vad som *kan* utgöra synnerliga skäl är otydligt i förslaget och behöver tydliggöras. Vad som utgör synnerliga skäl vid en begäran om utlämnande ska i slutändan avgöras av informationslämnaren som har kunskap om det enskilda fallet.

Förvaltningen anser att det är en del i att säkerställa att tilliten för socialtjänsten bibehålls vid ett utökat uppgiftslämnande vilket är en fråga som lyfts i utredningen.

Vidare görs bedömningen att kontaktuppgifter normalt sett är mindre integritetskänsliga. Förvaltningen anser att uppgifter som kan antas vara mindre känsliga i andra verksamheter inte nödvändigtvis är det inom socialtjänsten.

I utredningen noteras att det i vissa fall kan finnas en övertro till antalet uppgifter som finns inom socialtjänsten vilket förvaltningen instämmer i. Polismyndigheten har ofta fler uppgifter. Förvaltningen behandlar exempelvis inte uppgifter om IP-adresser rutinmässigt.

Utlämnande av uppgifter utöver kontaktuppgifter

Förvaltningen anser att det är positivt att utredarna valt att förenkla befintlig lagstiftning och bedömt att det *inte* är lämpligt att föreslå uppgiftsskyldigheter som på en mer generell nivå skulle bryta socialtjänstsekretess till förmån för brottsbekämpningen.

Förvaltningen vill lyfta att ett utökat uppgiftsutlämnande kan utgöra en förtroendeskada för socialtjänsten.

Utredningens förslag kommer leda till en ökad behandling av personuppgifter. Förvaltningen instämmer i de resonemang som förs avseende hur ett utökat utlämnande kommer påverka den personliga integriteten. Förslaget om att vissa uppgifter i vissa fall får lämnas ut även om det inte finns en identifierad person som är misstänkt för brott kommer leda till att fler känsliga uppgifter behandlas och lämnas ut även gällande personer som inte nödvändigtvis har något med brottsligheten att göra.

Det är uppgiftslämnaren som kan avgöra om sekretessen har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

I utredningen föreslås en ändring från *särskilda uppgifter* till *konkreta uppgifter* avseende när bland annat uppgifter som rör barn och unga under 21 år får lämnas ut enligt 10 kap. 18 a § OSL.

Förändringen görs för att förenkla tillämpningen och enligt utredningen kommer det innebära ett marginellt lägre krav för utlämnande. Förvaltningen anser att det behövs ytterligare förtydligande över vad skillnaden mellan särskilda och konkreta uppgifter innebär.

Uppgifter behöver exempelvis kunna delas om en ungdoms permission i sig kan innebära en risk för att träffa på eller utnyttjas av sitt umgänge. Det gäller även om det inte finns en direkt uppgift på att ett brott kommer att begås.

Utredarna bedömer att föreslagna förändringar kommer bidra till ett ökat utlämnande av uppgifter. Förvaltningen anser att det kommer behöva beskrivas närmare hur ett ökat utlämnande ska genomföras i praktiken.

Enligt utredningen kommer uppgiftslämnandet framför allt öka från bland annat tillstånds- och tillsynsverksamhet.

Majoriteten av tillståndsenhetens utredningar innehåller den information som lyfts fram i utredningen som av intresse för brottsbekämpningen. Det avser uppgifter om företrädare, personal eller andra personer med betydande inflytande i företag, uppgifter om företagets finansiering och ekonomiska förhållanden samt indikationer på bland annat penningtvättbulvanförhållanden och ekonomisk misskötsamhet.

Inför att lagstiftningen börjar gälla anser förvaltningen att det rent praktiskt behöver framgå hur uppgifter ska lämnas ut till aktuella myndigheter. Genom vilka kanaler eller system ska informationen hanteras och kommer det leda till exempelvis ökade handläggningstider.

Enligt utredningen ska exempelvis även vissa uppgifter som rör förberedelse och stämpling till brott kunna lämnas ut enligt 10 kap. 23 § OSL. Ett exempel på det som lyfts fram i utredningen är att det i vissa ärenden kan finnas behov av att få tillgång till uppgifter från HVB-hem i en förundersökning som rör stämpling till ett allvarligt brott där den misstänkte är under 15 år och därför inte är misstänkt för brott i förundersökningen.

Förvaltningen önskar att det i enskilda fall som i exemplet kommer tydliggöras om det är socialtjänsten eller HVB-hemmet som ska lämna ut informationen.

Konsekvenser utifrån ett barnperspektiv

Förvaltningen anser att utredningen saknar ett tydligt barnperspektiv. Förslagen kommer leda till ökad behandling av uppgifter som rör särskilt skyddsvärda grupper, så som barn.

Konsekvenser utifrån ett jämställdhetsperspektiv

Förvaltningen kan inte se att förslagen har en särskild påverkan utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Ekonomiska konsekvenser

Med bakgrund av vad som presenteras i ärendet om ett utökat uppgiftslämnande delar förvaltningen inte utredningens bedömning att de föreslagna uppgiftsskyldigheterna inte kommer leda till ett ökat resursbehov.

Av vad som framgår av utredningen är det i nuläget svårt att avgöra om delar av förslagen kommer leda till, exempelvis att nya system behöver implementeras. Vidare medför ett utökat utlämnande en ökad arbetsmängd både administrativt och i form av ett ökat antal bedömningar. Det kräver både personella och ekonomiska resurser.

Med bakgrund i vad som redogjorts i ärendet föreslås arbetsmarknads- och socialnämnden godkänna yttrandet och skicka det till kommunstyrelsen.

Ansvariga

Louise Linde Enhetschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef